

Inkluzívne vzdelávanie žiakov so sluchovým postihnutím v základnej škole

Mgr. Iris Domancová, PhD.

Žiak so sluchovým postihnutím

Žiak so sluchovým postihnutím je nepočujúci žiak, nedoslýchavý žiak, žiak s kochleárnym implantátom.

Nepočujúci žiak je žiak, u ktorého strata sluchu je taká veľká, že ani pri použití načúvacieho prístroja/ načúvacích prístrojov nie je schopný sluchom identifikovať a diferencovať hovorenú reč.

Žiak so sluchovým postihnutím

Nedoslýchavý žiak je žiak, u ktorého poškodenie sluchového orgánu spôsobuje narušenie sluchového vnímania do takej miery, že pomocou načúvacieho prístroja môže vnímať hovorenú reč (podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia) a aj keď obmedzene sluchovou spätnou väzbou môže kontrolovať vlastnú reč.

Žiak so sluchovým postihnutím

Žiak s kochleárnym implantátom (KI) je žiak s vnútrošnou implantáciou. Individuálne dispozície a individuálne možnosti vývinu u žiakov sú rozličné.

Pokiaľ sa týmto žiakom poskytne adekvátne lekárska a špeciálnopedagogická starostlivosť, väčšina týchto žiakov sa dobre orientuje sluchom. Hovorenej reči môžu rozumieť na základe sluchového vnímania.

Žiak so sluchovým postihnutím

Žiak so sluchovým postihnutím môže mať i ďalšie **pridružené postihnutie** (telesné, zrakové, poruchy učenia, správania, motoriky, vnímania, pozornosti ap.).

Týchto žiakov odporúčame vzdelávať podľa individuálnych vzdelávacích programov.

Podľa individuálnych vzdelávacích programov sa vzdelávajú aj **nadaní žiaci so sluchovým postihnutím.**

Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím

Štátny vzdelávací program
**Vzdelávací program
pre žiakov so sluchovým postihnutím**
(sú rovnaké pre všetky školy, kde sa vzdelávajú žiaci so sluch.postihnutím)

Školský vzdelávací program
(sú rôzne, sú to programy každej školy, kde sa vzdelávajú
žiaci so sluchovým postihnutím)

Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím

- Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím vymedzuje **špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím**, ktorí sú vzdelávaní v špeciálnych školách a školách bežného typu.
- Okrem špecifík, ktoré upravujú niektoré časti štátneho vzdelávacieho programu, **platia všetky iné ustanovenia, ktoré sú uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch** pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia, **s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia**.

Špecifiká vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím

Aké sú špecifiká vzdelávania?

- potreba školského špeciálneho pedagóg, asistenta učiteľa, logopéda
- výučba špecifických predmetov
- používanie primeraných komunikačných foriem (hovorený jazyk, písomná forma jazyka, posunkový jazyk, posunkovaná slovenčina, prstová abceda...)
- používanie surdopedických metód (totálna komunikácia, orálna metóda, auditívno-verbálna metóda, bilingválny prístup...)
- hodnotenie a klasifikácia, prihliadame na druh a stupeň sluchového postihnutia

Špecifiká vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím v základnej škole

Žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí sa vzdelávajú v triedach základnej školy bežného typu spolu s ostatnými žiakmi sa vzdelávajú podľa

rámcového učebného plánu príslušnej školy a individuálneho vzdelávacieho programu, s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia.

Špecifiká vo vzdelávacích oblastiach

- **JAZYK A KOMUNIKÁCIA** – štátny jazyk, cudzí jazyk, komunikačné zručnosti, individuálna logopedická intervencia
- **PRÍRODA A SPOLOČNOSŤ** – prírodoveda, vlastiveda
- **ČLOVEK A PRÍRODA** – fyzika, chémia, biológia
- **ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ** – dejepis, geografia, občianska výchova
- **ČLOVEK A HODNOTY** – etická/náboženská výchova
- **MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI** - matematika, informatická výchova, informatika
- **ČLOVEK A SVET PRÁCE** – pracovné vyučovanie, svet práce, technika
- **UMENIE A KULTÚRA** – výtvarná výchova, hudobná výchova/ pohybovo-dramatická výchova, rytmicko-pohybová výchova, sluchová výchova
- **ZDRAVIE A POHYB** – telesná a športová výchova/ zdravotná telesná výchova

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

Predmety:

slovenský jazyk a literatúra,

prvý cudzí jazyk – vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím určuje vyučovanie prvého cudzieho jazyka **od 4.ročníka**

druhý cudzí jazyk - u žiakov so sluchovým postihnutím **druhý cudzí jazyk nie je povinný** a závisí od individuálnych schopností konkrétneho žiaka. Vyučuje sa v rámci voliteľných predmetov.

Výučba cudzieho jazyka

Žiak so sluchovým postihnutím si osvojuje cudzí jazyk v závislosti od druhu a stupňa jeho sluchového postihnutia na úrovni **A1**, prípadne aj **A2**. Žiaci si primárne rozvíjajú schopnosti, ktoré im umožnia:

- **čítať a porozumieť rôznym druhom textov**
- **primerane používať jazyk v jeho písomnej forme v rôznych podobách.**

Zručnosti vyžadujúce počutie a reč musia byť prispôbené individuálnym schopnostiam žiaka. Konverzačné schopnosti sa podľa individuálnych osobitostí nadobúdajú prostredníctvom moderných technológií na vyučovaní, písomnou formou- pomocou notebookov (chat), tabletov (rôzne jazykovo zamerané edukačné aplikácie), interaktívnej tabule.

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia špecifické predmety

Vzhľadom na sluchové postihnutie a narušenú komunikačnú schopnosť žiakov so sluchovým postihnutím je potrebné vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia posilniť výučbou **špecifických predmetov a to najmä predmetmi komunikačné zručnosti, individuálna logopedická intervencia.**

Špecifické predmety v iných vzdelávacích oblastiach

UMENIE A KULTÚRA –

predmet hudobná výchova nie je povinný, môžeme vyučovať predmety **pohybovo-dramatická výchova, rytmicko-pohybová výchova, sluchová výchova.**

ZDRAVIE A POHYB – namiesto telesnej výchovy môžeme do vyučovania žiaka so sluchovým postihnutím zaradiť predmet **zdravotná telesná výchova**

Špecifické predmety/voliteľné hodiny

- Špecifické predmety (komunikačné zručnosti, individuálna logopedická intervencia, posunkový jazyk, sluchová výchova, pohybovo-dramatická výchova a iné) **sa vyučujú v rámci voliteľných hodín školských vzdelávacích programov alebo individuálnych vzdelávacích programov.**
- Špecifické predmety vyučuje špeciálny pedagóg, logopéd.

Voliteľné hodiny

Na základe § 94 ods.2 písmena b) zákona č.245/2008 Z.z. a bodu 12.1 Štátneho vzdelávacieho programu pre primárny stupeň základnej školy ISCED 1 a Štátneho vzdelávacieho programu pre nižší sekundárny stupeň ISCED 2 z 30. júna 2008 v prípade potreby základné školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so sluchovým postihnutím vo svojich školských vzdelávacích programoch **môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne v každom ročníku.**

Voliteľné hodiny

Voliteľné hodiny v školskom vzdelávacom programe sú spravidla delené. Na voliteľných hodinách v školskom vzdelávacom programe sú žiaci rozdelení na dve skupiny tak, aby mohla byť zohľadnená požiadavka individuálneho prístupu ku žiakom so sluchovým postihnutím.

Individuálny vzdelávací program

- Žiak so sluchovým postihnutím, ktorý nemôže splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov sa vzdeláva **podľa individuálneho vzdelávacieho programu.**
- Individuálny vzdelávací program sa vypracúva pre **niektoré alebo všetky vyučovacie predmety**, tak ako to vyžadujú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka so sluchovým postihnutím.
- V rámci individuálneho vzdelávacieho programu je možné u žiaka so sluchovým postihnutím využiť voliteľné hodiny **aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti.**

Individuálny vzdelávací program

Individuálny vzdelávací program **je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka** so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy.

Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Hodnotenie a klasifikácia žiakov so sluchovým postihnutím

Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický zdravotný stav žiaka, druh a stupeň postihnutia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.

Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy.

U žiaka so sluchovým postihnutím, ktorý má výrazné rozdiely vo výkonoch v ústnej a písomnej skúške, sa pri skúšaní uprednostňuje forma, ktorá je pre neho výhodnejšia a ktorá predstavuje východisko pre hodnotenie jeho učebných výsledkov. Priebežne sa používajú všetky formy skúšania a hodnotenia, rešpektujúc druh a stupeň postihnutia.

Základné podmienky vzdelávania žiaka so sluchovým postihnutím

- žiak so sluchovým postihnutím má sedieť na takom mieste v triede, aby podmienky na komunikáciu boli čo najlepšie,
- učiteľ dbá o to, aby žiak so sluchovým postihnutím stále používal načúvací prístroj/načúvacie prístroje (u žiaka nižších ročníkov učiteľ priebežne kontroluje nastavenie hlasitosti načúvacích prístrojov, prípadne aj funkčnosť batérií v prístrojoch),
- každý výklad učiva vyučujúci učiteľ uskutočňuje tak, aby žiak so sluchovým postihnutím mohol vizuálne sledovať výklad učiteľa, aby mu žiak videl na tvár, ak posunkuje, na tvár a ruky,
- učiteľ k práci so žiakom podľa potreby prizve špeciálneho pedagóga alebo asistenta učiteľa.

iris.domancova@statpedu.sk

Ďakujem !